

Ierosināta lieta par normām, kas noteica kompensāciju, ko enerģijas lietotājs maksā dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpuma gadījumā

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2020. gada 7. maijā ierosināja lietu “Par Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” 98. un 100. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam)”.

Apstrīdētā norma

Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmā daļa (šeit un turpmāk – redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam):

“Ja energoapgādes komersants konstatē, ka enerģijas lietotājs ir pārkāpis Ministru kabineta noteikumus par dabasgāzes piegādi un lietošanu vai līgumu par dabasgāzes piegādi un tā rezultātā enerģijas lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju. Kārtību, kādā energoapgādes komersants nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību, nosaka Ministru kabinets.”

Ministra kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 85) 98. punkts:

“Ja sistēmas operators konstatē un pierāda līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei šo noteikumu, dabasgāzes piegādes līguma vai sistēmas pakalpojuma līguma pārkāpumu, kas radies lietotāja darbības vai bezdarbības dēļ un kura dēļ lietotājam ir

samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, lietotājs samaksā par patērēto dabasgāzi, kā arī kompensāciju saskaņā ar sistēmas operatora izrakstītu pretenziju par līgumsaistību izpildi. Lietotājam ir pienākums laikus un pilnā apmērā norēķināties ar sistēmas operatoru.”

Noteikumu Nr. 85 100. punkts:

“Sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minēto kompensāciju nosaka, reizinot šo noteikumu 99. punktā noteiktajā kārtībā aprēķināto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkārsā apmērā”.

Augstāka juridiska spēka norma

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64. pants: “Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros.”

Satversmes 105. pants: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Enerģētikas likuma 43.³ panta pirmā daļa (citēta iepriekš)

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Rīgas apgabaltiesas pieteikuma. Tās tiesvedībā ir civillieta, kurā celta prasība par parāda piedziņu pret juridiskām personām – dabasgāzes lietotājiem, kas nav mājāsaimniecības lietotāji. No pieteikuma izriet, ka apstrīdētās normas ir piemērojamas Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā esošajā lietā.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajā daļā ietvertais pilnvarojums Ministru kabinetam neesot noteikts pietiekami skaidri. Savukārt

apstrīdētās Noteikumu Nr. 85 normas esot izdotas pārkāpjot šo pilnvarojumu. Turklāt tajās ietvertais tiesību uz īpašumu ierobežojums neesot samērīgs. Proti, minētajās normās noteiktais enerģijas lietotāja pienākums maksāt kompensāciju, kuru aprēķina, reizinot patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkārtšā apmērā, esot acīmredzami pārmērīgs un neatbilstot civiltiesiskās atbildības mērķiem.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūcijas, kas izdevušas apstrīdētos aktus, – Saeimu un Ministru kabinetu – līdz **2020. gada 7. jūlijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir **2020. gada 7. oktobris**. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas
Sabiedrisko attiecību un
protokola nodaļas vadītāja

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv
67830749, 26200580